

AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATI BEYNƏLXALQ HESABATLARDA

Elşən Bağırzadə

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Bakı - 2014

“GLOBAL RƏQABƏTLİLİK HESABATI” VƏ AZƏRBAYCAN

Insight Report

The Global Competitiveness Report 2014-2015

Klaus Schwab, World Economic Forum

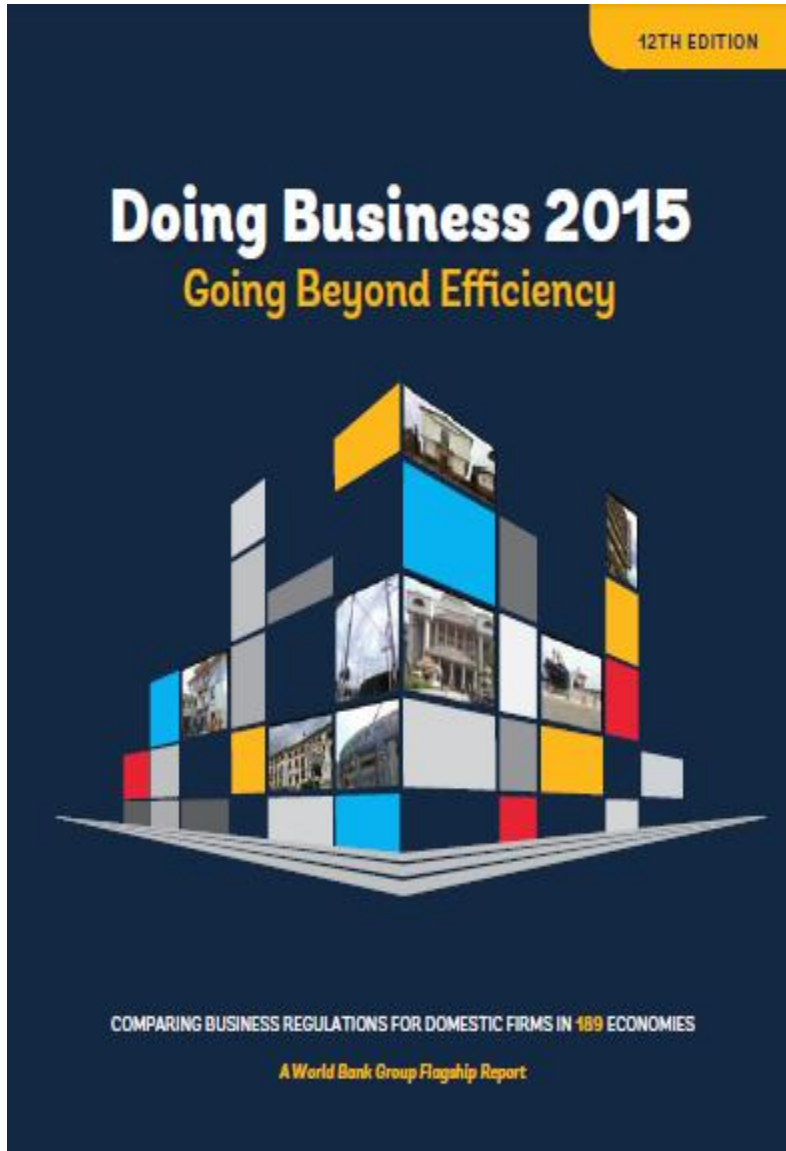

- Dünya İqtisadi Forumunun “**Global Rəqabətlik Hesabatı-2014-2015**” sənədi Azərbaycanın “**Global Rəqabətlik İndeksi**” sıralamasında bir pillə də irəliləyərək 144 ölkə arasında 38-ci yerə yüksəldiyini göstərir.
- Azərbaycan bu göstəriciyə görə bütün MDB ölkələrindən və qonşularından öndədir.
- Azərbaycan həmin hesabatın 2011-2012-ci il nəşrində 55-ci, 2012-2013-cü il nəşrində 46-cı, 2013-2014-cü il nəşrində isə 39-cu yerdə olmuşdur.
- 2014-2015-ci il Hesabatına görə Azərbaycanın Rəqabətlik İndeksinin 12 meyarı üzrə 144 ölkə arasında mövqeyi aşağıdakı kimidir:
 - “İnstitutlar” - 60-cı,
 - “İnfrastruktur” - 70-ci,
 - “Makroiqtisadi mühit” - 9-cu,
 - “Sağlamlıq və ibtidai təhsil” - 104-cü,
 - “Ali təhsil və tədir” - 90-cı,
 - “Əmtəə bazarının səmərəliliyi” – 72-ci,
 - “Əmək bazarının səmərəliliyi” – 33-cü,
 - “Maliyyə bazarının inkişafı” – 89-cu,
 - “Texnoloji hazırlıq” – 56-cı,
 - “Bazar miqyası” – 72-ci,
 - “Biznesin inkişafı” – 80-ci,
 - “İnnovasiya” – 59-cu.

“GLOBAL RƏQABƏTLİLİK HESABATI” VƏ AZƏRBAYCAN

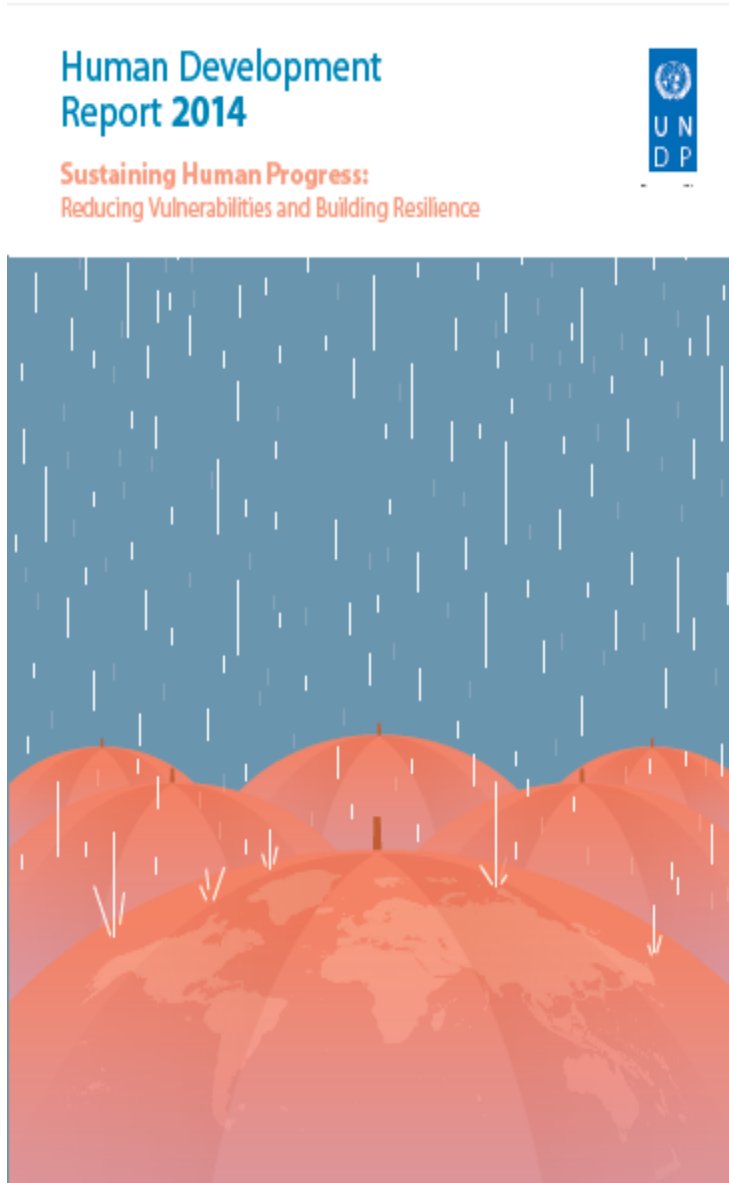
- Hesabatın 2014-2015-ci il nəşrinə görə Azərbaycanda biznes mühitinə ən çox mane olan faktorlar ardıcıl olaraq aşağıdakılardır:
 - Korrupsiya;
 - Maliyyə resurslarına çıxış;
 - Vergi dərəcələri;
 - Qeyri-adekvat biliyə malik iş qüvvəsi;
 - Qeyri-adekvat infrastruktur təklifi;
 - Yenilik etmə potensialının yetərsiliyi;
 - Milli iş qüvvəsi arasında iş etikasının zəifliyi;
 - Qeyri-səmərəli hökumət bürokratiyası;
 - Vergi tənzimləmələri;
 - Məhdudlaşdırıcı əmək tənzimləmələri;
 - İnflyasiya;
 - Yetərsiz dövlər səhiyyəsi;
 - Cinayət və oğurluq;
 - Xarici valyuta tənzimləmələri;
 - Hökumət qeyri-stabilliyi/çevriliş;
 - Siyasi qeyri-sabitlik.

“BİZNES ETMƏK HESABATI” VƏ AZƏRBAYCAN

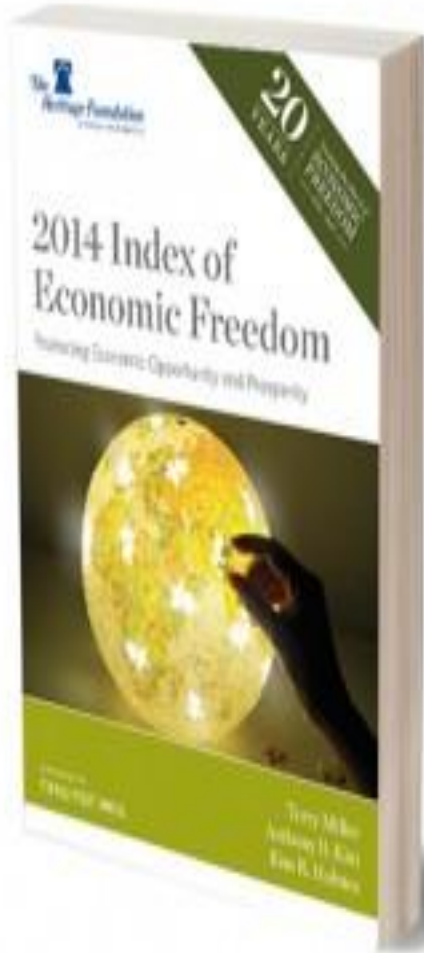
- Dünya Bankının “*Biznes Etmək 2015*” hesabatında “*biznes etmənin asanlığı*”na görə Azərbaycan 189 ölkə arasında 80-ci yerədə göstərilir.
- Hesabatın 2009-cu il nəşrində Azərbaycan biznes mühitinin yaxşılaşdırılması sahəsində dünyanın ən islahatçı ölkəsi élan edilmişdir.
- Hesabata görə Azərbaycanın 10 meyar üzrə 189 ölkə arasındakı mövqeyi aşağıdakı kimidir:
 - “Biznesə başlamaq” – 12-ci;
 - “İnşaat lisenziyalarının verilməsi” – 150-ci;
 - “Elektrikin əldə edilməsi” – 159-cu;
 - “Mülkiyyətin qeydiyyatı” – 10-cu;
 - “Kreditin əldə edilməsi” – 104-cü;
 - “Kiçik biznesin qorunması” – 51-ci;
 - “Vergitutma” – 33-cü;
 - “Sərhədləri keçməklə ticarət etmək” – 166-cı;
 - “Müqavilələrin icrasının təmini” – 31-ci;
 - “Müflis élan olunma” – 94-cü.

“İNSAN İNKİŞAFI HESABATI” VƏ AZƏRBAYCAN

- BMT İnkişaf Proqramının “*İnsan İnkişafı Hesabatı 2014*”-də Azərbaycan “*İnsan İnkişafı İndeksi*”nə görə 187 ölkə arasında 76-cı yerdə göstərilir və “*yüksək insan inkişafı*”na malik ölkələr sırasında yerini alır.
- Hesabata görə “*yüksək insan inkişafı*”na malik ölkələr sırasında Belarus, Rusiya, Malaziya, Türkiyə, Qazaxıstan, Meksika, İran, Braziliya, Gürcüstan, Ukrayna, Ermənistan, Çin kimi ölkələr də vardır.

“İQTİSADI AZADLIQ İNDEKSİ” VƏ AZƏRBAYCAN

- “Heritage Foundation” və “The Wall Street Journal” tərəfindən nəşr edilən **“İqtisadi Azadlıq 2014”** hesabatına görə Azərbaycan 178 ölkə arasında 81-ci yerdədir.
- Azərbaycan siyahıda Qırğızıstan, İtaliya, Moldova, Braziliya, Yunanıstan, Hindistan, Çin, Tacikistan, Rusiya, Belarus, Ukrayna, Özbəkistan, Türkmənistan və İrandan öndədir.

“HARADA DOĞULMALI İNDEKSİ” VƏ AZƏRBAYCAN

The Economist
Intelligence Unit

- “*Economist Intelligence Unit*” tərəfindən yayınlanan bu indeksə (where-to-be-born-index) görə Azərbaycan 2013-cü ildə 80 ölkə arasında 70-ci sıradadır.
- Bu göstəriciyə görə Azərbaycan Türkiyə və İrandan geridə, Rusiya, Qazaxıstan və Ukraynadan öndədir.

“HƏYAT BAHALILIĞI ARAŞDIRMASI” VƏ AZƏRBAYCAN

- “*Mercer*” şirkəti tərəfindən nəşr edilən “*Həyat Bahalılığı Araşdırması 2014*”-ə görə Bakı şəhəri həyat bahalılığı göstəricisi üzrə dünyanın 211 şəhəri arasında 46-cı yerdədir.
- 2013-cü ildə Bakı bu göstərici üzrə 57-ci yerdə olmuşdur.

- Araşdırmaya görə Bakıda həyat bahalılığı Münixen, Brüssel, Lüksemburq, Frankfurt, Los Ancels, Madrid, Rio de Janeyro, Dubay, Berlin, Barselona, Düseldorf, San Fransisko, Riqa, Hamburq, Tehran, Afina, Vellinqton, Çikaqo, Buanes Ayres, Bankok, Praqa, Vaşinqton, Kiev, Mayami, Almatı, Budapeşt, İstanbul, Varşava, Daşkənd, Yeravan, Minski, Tbilisi, Aşqabad və Bişkek kimi şəhərlərdən daha yüksəkdir.

İSTİFADƏ OLUNAN MƏNBƏLƏR

- Bağırzade E. (2011), “Bağımsızlığının XX. Yılında Azərbaycan Cumhuriyeti Ekonomisi”, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Güz (15), s. 277-312.
<http://elsenbagirzade.files.wordpress.com/2011/03/bagimsizliginin-20-yilinda.pdf>
- “The Global Competitiveness Report 2014-2015”,
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf
- “Doing Business 2015: Going Beyond Efficiency”,
<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf>
- “Human Development Report 2014”,
<http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>
- “2014 Index of Economic Freedom”,
<http://www.heritage.org/index/downloadform>
- “Where-to-be-born-index 2013”, <http://www.economist.com/news/21566430-where-be-born-2013-lottery-life>
- “2014 Cost of Living City Rankings”, https://info.mercer.com/Talent_Mobility-2014-Cost-of-Living-Ranking.html